

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

obs Bibit

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: obs Bibit

Datum bezoek: 24 november, 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Sicco Baas

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: Mw. Bea Rombouts (directeur ad-interim)
Dhr. Jeroen Bekker (bouwco-BB)
Mw. Ingeborg van Hemert (bouwco-OB/lkr gr. 3)
Mw. Fabienne Smulders (lkr gr. 8)
Mw. Conny Linsen (IB)
Dhr. Chiel Schikhof (ouder/MR-lid)
- observaties bij enkele lessen: groep 1/2, werkles / groep 5/6, allerlei / groep 7, geschiedenis-zelfst.werken.
- een teamgesprek - aanwezig waren: volledige team

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school

In 1992 is openbare basisschool Bibit gestart met 11 leerlingen in een noodgebouw. Enkele jaren daarna werd de school gehuisvest in ruim opgezet en goed geoutilleerd gebouw. Nu 23 jaar later, ten tijde van de audit heeft de school 346 leerlingen, verdeeld over 13 groepen. In januari 2016 wordt gestart met een 4^e kleutergroep, groep 0/1.

De school staat in de nog redelijke jonge wijk Reeshof, een grote nieuwbouwwijk aan de westkant van Tilburg. Het motto van de school is: samen groeien.

Op Bibit vindt men het overdragen van kennis en een grote bijdrage leveren aan de sociaal – emotionele en creatieve ontwikkeling van kinderen belangrijk. Vandaar dat er ook lessen kunst & cultuur worden gegeven. Verder maakt de school zich sterk voor adaptief onderwijs: onderwijs op 'maat' voor alle kinderen. De school is daarom steeds in ontwikkeling en worden er geregeld nieuwe onderwijskundige ideeën toegepast. Bijvoorbeeld Coöperatief leren en blijven bouwen aan een adaptieve school (BAS : Bouwen aan een Adaptieve School), waarin relatie, competentie en autonomie centraal staan(Luc Stevens).

Bibit wil een school zijn:

- waar het kind kan leren en spelen samen met andere kinderen,
- waarin het kind op allerlei manieren de mogelijkheid heeft de wereld te verkennen,
- waar het kind uit kan groeien tot een mens met (zelf)vertrouwen, met een positief kritische kijk en houding ten opzichte van zichzelf, anderen en de samenleving en
- waar het kind zichzelf kan zijn, eigen verantwoordelijkheid leert dragen en een grote mate van zelfstandigheid ontwikkelt.

Obs Bibit is een school van de Stichting Opmaat, een schoolbestuur voor openbaar onderwijs in Midden-Brabant. De stichting heeft 15 basisscholen gelegen in de gemeenten Tilburg, Oisterwijk, Hilvarenbeek en Baarle-Nassau. Vanuit Opmaat wordt bestuurd op hoofdlijnen en de kaders gecreëerd waarbinnen scholen goed onderwijs kunnen geven.

Het motto van Opmaat is: Samen met plezier op weg naar resultaat

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☒ meer homogeen
- ☐ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van obs Bibit weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

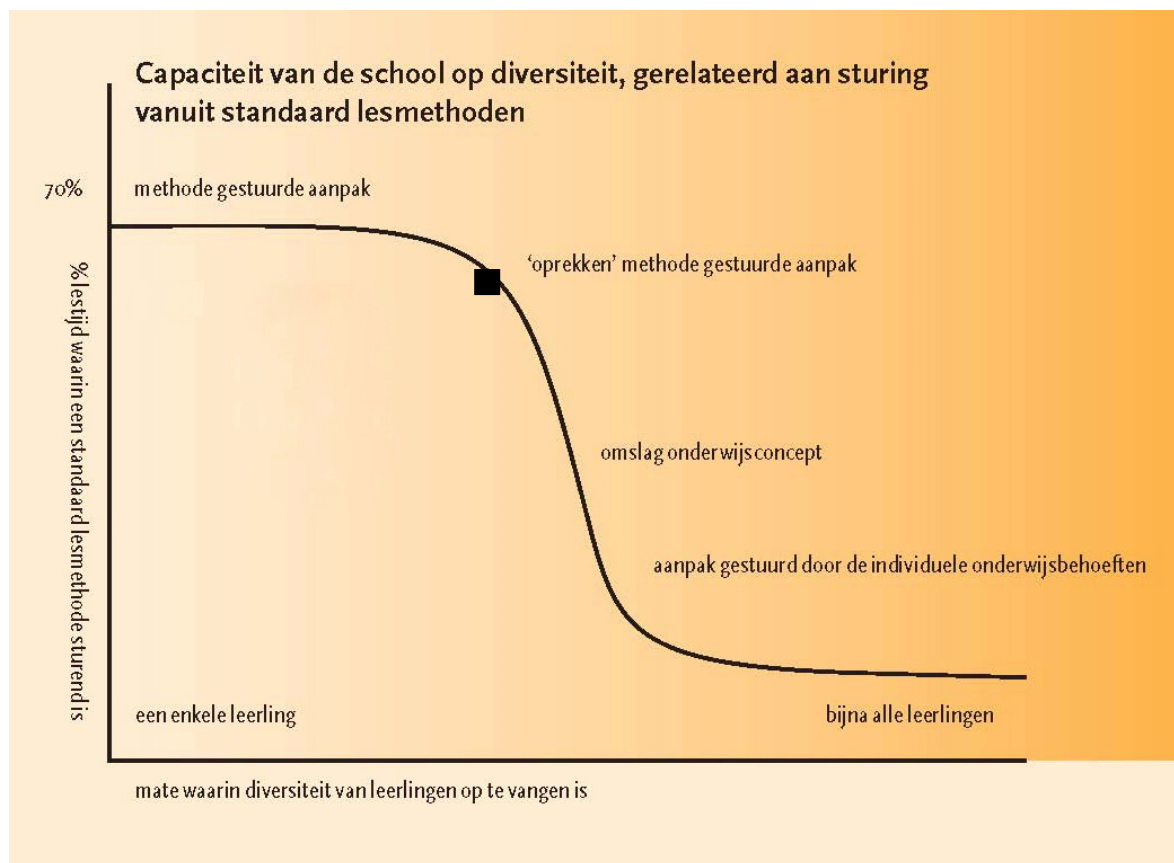
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Obs Bibit bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☒ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: de inzet van het ondersteuningsbudget wordt ingezet voor doelgesprekken met leerlingen, verder is er tijd voor de plusklas vrijgemaakt. Er zijn vakdocenten voor dans en muziek, deze worden voor alle groepen ingezet.
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☐ de ruimtelijke omgeving
- ☐ specialistische expertise
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een netwerkschool - plus

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☐ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

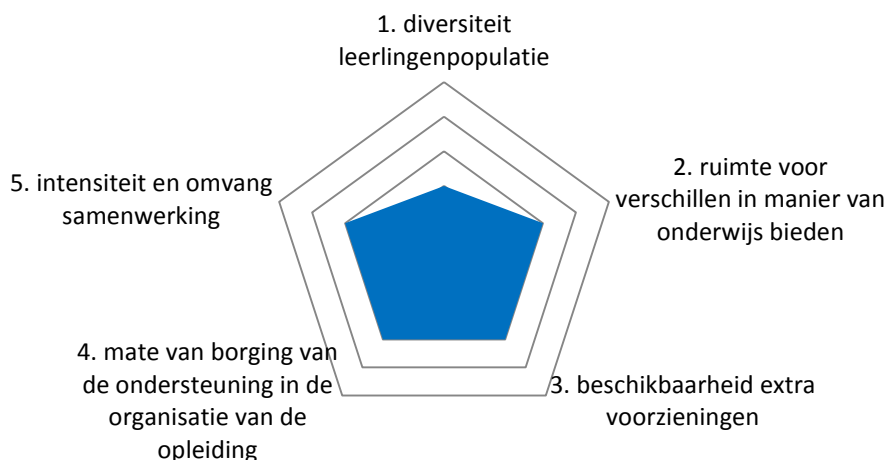
Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is Bibit te karakteriseren als een **netwerkschool**. Er is geen categorie netwerkschool-plus, dit zou goed bij Bibit passen.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De achtergrond kenmerken van de leerlingen zijn homogeen te noemen, echter de school ondervindt een grote diversiteit in niveau van leren. Er wordt weinig diversiteit ervaren voor speciale behoeften die betrekking hebben op gedrag van leerlingen.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Er wordt gewerkt volgens het leerstofjaarklassensysteem, waarbij het overdagen van kennis belangrijk is. Het onderwijs is leerkracht- en methode gestuurd, waarbij vermeld dient te worden dat er veel

coöperatieve werkvormen gehanteerd worden en dat de leerlingen steeds meer zelf ontdekkend leren en zelfstandig werken.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De ontwikkeling die in gang gezet is wordt steeds verder uitgebouwd, dit is een continue proces.

3. *Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.*

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Een deel van het ondersteuningsbudget wordt ingezet voor doelgesprekken, iedere leerkracht heeft per week 1 uur geen lesgevende taak en gaat dan in gesprek met een leerling of enkele leerlingen. Doel: samen bepalen wat het kind wil leren en hoe, of waarom iets minder goed lukt. Waardoor de leerkracht hier rekening mee kan houden en het aanbod of de werkvorm kan aanpassen.

Er zijn 2 plus-klassen, per klas 12 leerlingen, groepen 4 tot 6 en 7 tot 8 in totaal per plus klas voor een dagdeel per week gaan de leerlingen hier aan het werk onder gespecialiseerde begeleiding.

Verder zijn er vakdocenten voor dans en muziek, waar alle groepen van profiteren.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De keuzes die de school heeft gemaakt voor het inzetten van de ondersteuningsmiddelen komen de totale school ten goede. De effecten van de doelgesprekken moeten nog geëvalueerd, er is continue ontwikkeling.

4. *Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.*

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De 'extra ondersteuningstaken' zijn bij diverse personeelsleden ondergebracht en worden planmatig en volgens afspraak uitgevoerd. Vordering en resultaten worden vastgelegd en op gezette tijden met de individuele leerkracht of in de bouw en het team besproken.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Niet van toepassing.

5. *Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.*

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Indien nodig geacht door school, ouders of andere ondersteuningsorganisaties wordt samenwerking met de diverse partners buiten het onderwijs opgezet. Vaak is de consultant van Plein 013 dan degene die de contacten legt. De samenwerking met PSZ en BSO (Kinderstad) verloopt naar tevredenheid. Of de PSZ zich definitief gaat vestigen in het 'Bibit-gebouw' staat nog niet vast, dat zal de proeftijd uitwijzen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Er is ontwikkeling in gang gezet, de meeste samenwerking is functioneel en naar behoefte.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Op Bibit werkt een deskundig en betrokken team. Dit inzet van het ondersteuningsbudget is een teamaangelegenheid en alle kinderen profiteren ervan. De inzet voor de leerlingen met een extra onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is groot. Tijdens het teamgesprek werd aangegeven dat er wel tijdgebrek wordt ervaren, om alle leerlingen voldoende aandacht te kunnen geven. Het team leert steeds meer van elkaar en wordt hierdoor sterker. Het is de ambitie van de school om de leerlingen op maat te onderwijzen en ondersteunen.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☒ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☐ laag
- ☒ gemiddeld
- ☒ hoog
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Over het algemeen hoog opgeleide ouderpopulatie, waarvan ook een deel bestaat uit expats. Deze werken bij de universiteit of bij buitenlandse bedrijven die in Tilburg of de directe omgeving zijn gevestigd.

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

De meeste leerlingen worden Nederlandstalig opgevoed, ongeveer 30 % wordt 2-talig opgevoed. Deze twee-taligheid zorgt niet voor een taalachterstand, hierdoor hoeft de school zich niet extra te richten op NT2 o.i.d.

- *culturele achtergrond*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Hoofdzakelijk Nederlandse cultuur.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☐ matig
- ☒ sterk

Toelichting

Het team ervaart veel diversiteit in leerniveau, bij Cito komen zowel veel 1 scores als 4/5 scores voor. Daarom is Bibit 2 jaar geleden gestart met een plusklas, hierin zitten ongeveer 24 leerlingen, 12 uit de bovenbouw en 12 uit de midden en onderbouw. Per groep van 12 leerlingen is er 1 dagdeel per week in een eigen lokaal les van een gespecialiseerde leerkracht.

Er zijn 5 leerlingen met een OPP, waarvan er 4 op een eigen leerlijn zitten.

De school besteedt veel tijd en aandacht aan de leerlingen die te laag scoren (4/5) en wil de aandacht voor de leerlingen die op cito een 3 of hoge 4 scoren intensiveren om bij deze leerlingen betere opbrengsten te genereren.

- *leerstijlen*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

Op Bibit wordt gewerkt met het DI-model in samenhang met coöperatief leren. Dit betekent dat de leraren veel verschillende werkvormen gebruiken die aansluiten bij leerstijlen van kinderen. Verder wordt in de Plus-klas natuurlijk rekening gehouden met de leerstijlen van de kinderen.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

Toelichting:

Door het inzetten van coöperatieve werkvormen wordt dit voor een deel ondervangen en verder wordt er voor deze leerlingen vaak verlengde instructie aangeboden.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40 %)

Toelichting:

Het lijkt erop dat het externaliserend gedrag toeneemt, maar niet in die mate dat het voor de school een extra aandachtspunt is. De consulent van Plein 013 is gedragsspecialist, deze expertise wordt veelvuldig benut.

Het komt wel eens een jaar voor dat in een bepaalde groep veel gedragsproblematiek voorkomt, de school is dan pro-actief en schakelt snel externe deskundigheid in om dit aan te pakken. Dit leidt meestal tot voldoende resultaat, de ouders waarderen dit positief.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☒	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☐	☒	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☒	☐	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☒	☐	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☒	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting:

- Veel leraren zijn nu nog bezig met kennisoverdracht, in de toekomst wordt het steeds meer zelf ontdekken. Bijvoorbeeld bij de geschiedenisles (gezien in gr. 7) wordt deze werkvorm om te proberen al enigszins toegepast. Dit is in ontwikkeling.
- Veel opdrachten komen rechtstreeks uit de methode, ook hier wordt geprobeerd om de methode meer los te laten een leerlingen zelf opdrachten te laten bedenken of aan te laten geven wat ze nog willen leren. Ook dit is in ontwikkeling.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep (alleen bij leerlingen met OPP)
- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting:

Door het hanteren van het DI-model kunnen er veel gedifferentieerde activiteiten in de groep plaatsvinden. Wel geven leerkrachten aan dat het moeilijk is om de leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte voldoende aandacht te geven.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting:

Door het hanteren van coöperatieve werkvormen wordt rekening gehouden met de leerstijlen van kinderen.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

De school hanteert het leerstof-jaarklassensysteem en heeft dit schooljaar 13 groepen. Te weten: 3 groepen 1/2, 2 groepen 3, 4, 7 en 1 maal een groep 5, 5/6, 6 en 8. Het gemiddelde leerlingenaantal per groep is bijna 27. De groepsgrootte varieert van 19 tot iets over de 30 leerlingen. In 8 van de 13 groepen wordt met deeltijders gewerkt.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 80%

de inschatting is dat dit percentage bij de leraren in de kleutergroepen lager ligt.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 90%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 90%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 80%

Toelichting:

Uit het ondersteuningsbudget is tijd gereserveerd voor de leerkrachten om voor 1 uur per week gesprekken met individuele leerlingen te voeren over hun leerdoelen, hoe zij de school ervaren e.d. De gesproken leraren vinden dit waardevol en kunnen in ieder geval een persoonlijk gesprek met hun leerlingen voeren. De leraren bepalen zelf voor welke leerlingen zij deze gesprekken nodig vinden.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting:

De ondersteuningsstructuur is ingebed in het reguliere schoolbeleid, wel is het zo dat de middelen voor de doelgesprekken en de plusklas uit het ondersteuningsbudget komen. Dit betekent dat deze niet structureel zijn.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

☒	niet of nauwelijks
☐	soms
☐	vaak

Toelichting:

De gesproken ouder geeft aan dat ouders hier best wel meer informatie over zouden willen hebben. Waarom de school voor bepaalde methodes kiest en hoe ermee gewerkt wordt. Wellicht hebben niet alle ouders hier belangstelling voor, maar er is zeker een groep die hier geïnteresseerd in is.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Beschrijving teamexpertise:

De teamexpertise ligt vooral op het gebieden van hantering DI-model, coöperatieve werkvormen en sociaal emotionele ontwikkeling. Ook is er veel deskundigheid op het gebied van Kunst en Cultuur educatie.

Aandachtspunt is dat de individuele expertise nog meer benut kan worden voor de hele school en niet blijft bij die een persoon. Daarnaast kan niet verwacht worden dat ieder dezelfde expertise heeft en eenvoudig toepast. Het team is dit schooljaar bezig om de professionele cultuur meer vorm te geven.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - **in** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Toelichting:

Uit het ondersteuningsbudget van Plein 013 wordt voor alle groepen 1 u. bekostigd voor de leerkracht om met de leerlingen coaching gesprekken te voeren.

- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Toelichting:

Begeleiding van de 5 leerlingen met een OPP gebeurt buiten de klas, daarnaast heeft de school een plusklas voor onderbouw en voor bovenbouw, in totaal voor 1 dagdeel per week. Zie onderstaand schema.

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlkr. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulante begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1-8	Leerkracht wordt 1 uur per week vervangen voor het voeren van coachingsgesprekken of rt activiteiten.	8	Alle groepen rouleren
4-8	Leerkracht plusklas	8	Geselecteerde leerlingen uit groep 4/8 gaan 1 keer per week 1,5 uur naar plusklas
1	Ambulant begeleider voor leerling met epilepsie	Op aanvraag	1
7 en 8	Onderwijs teamleider	Per 2 tal 2 keer per week 15 min.	4
1-2	Intern begeleider	30 min	
5	Intern begeleider	Elke ochtend 10 min. Opstarten van de dag	2
1-8	Stagiaires Wij zijn een opleidingsschool: 8 pabo stagiaires waarvan 2 lio 4 roc studenten 1 pedagogiek stud	wisselend	Groepen 1/8

Opmerkingen:

Op Bibit is weinig extra begeleiding mogelijk, bijna alle formatie wordt voor de groep ingezet. Doordat de school een opleidingsschool is, is er in iedere groep een stagiaire beschikbaar, dit zorgt voor de extra handen. Het ondersteuningsbudget is ingezet voor doelgesprekken en de Plus-Klas.

Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

- Alternatieve methodes, nl. Maatwerk rekenen, spelling in de Lift, Rekenvlinders, opmaat boekjes van Alles telt, Rekeningtellers, Denkwerk, Rekensprinter, Spellingsprinter, diverse computer programma's
- gericht op zelfredzaamheid
- met een lager tempo, veel herhalen
- gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl. koptelefoons om zich af te kunnen sluiten

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

- Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:
- methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. kikker be cool, kracht van 8, kwaliteitspel, Grok, Beter omgaan met Jezelf, Meidenvenijn, Praat en Tekenen, Mijn plakboek.

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

- Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen³ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair)
- Rollerpenen
- Wiebel kussen
- Aangepaste scharen
- Kleur en schrijfmateriaal voor kinderen met motorische achterstand

Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school:

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

Er zijn 2 lokalen over die voor extra ondersteuning worden gebruikt.

Verder heeft de school naast de normale ruimtes voor lichamelijke oefening en spelen niet de beschikking over extra ruimtes. Er is een kleine schooltuin die gebruikt wordt als moestuin.

- *Specialistische expertise op hbo/wo-niveau*

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	x	visuele beperkingen
	x	auditive beperkingen
	x	spraak/taal belemmeringen
x		cognitieve beperkingen
	x	motorische beperkingen
	x	beperkingen door langdurige ziekte
	x	Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
	x	ADHD
x		dyslexie
	x	overige psychiatrische aandoeningen
x		gedragsproblemen
	x	onderwijsachterstanden andere culturen
x		anders, nl. Hoogbegaafdheid

³ MRT=motorische remedial teaching

Toelichting:

Er is veel ervaringsdeskundigheid op het gebied van autisme en ADHD.

- *Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.*

SMW				x
Bureau Jeugdzorg		x		
GGD				x
GGZ		x		
MEE	x			
(Kinder)ziekenhuis		x		
Revalidatiekliniek		x		
Justitiële inrichting		x		
Gemeente, leerplicht			x	
	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
Politie		x		
anders, nl. ...				

Toelichting:

SMW heeft voor het leerlingenaantal van 350, 3 u. per week beschikbaar en heeft samen met GGD zitting in het zorgteam. Verder heeft de school veel contacten met Plein 013.

Andere contacten zijn naar behoefte en verlopen in het algemeen naar tevredenheid.

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De leerkracht is verantwoordelijk voor het welbevinden en de ontwikkeling van de leerling. Dit gaat in samenwerking met IB, ondersteuners en directie.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De extra ondersteuning zoals formatie voor IB is ingebed in het reguliere schoolbeleid. De inzet van het ondersteuningsbudget vanuit Plein 013 is niet structureel maar past wel in het schoolbeleid.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

In Cito LVS in combinatie met Esis wordt de voortgang en de resultaten vastgelegd. Voor SEO wordt Scoll gehanteerd.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De extra ondersteuning past in de ondersteuningsstructuur van de school, dit betekent dat op planmatige wijze de ontwikkeling van de leerlingen wordt gevolgd, besproken, geëvalueerd en de begeleiding wordt bijgesteld.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De gebruikelijke protocollen worden gebruikt en verder worden er naar behoefte een protocol ontwikkeld. Soms komt het voor dat op boven-schools-niveau een protocol wordt ontwikkeld, bijvoorbeeld het protocol medisch handelen.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

In het algemeen is het de school die de onderwijsbehoefte en de aard van de begeleiding bepaalt. Daarna wordt natuurlijk met de ouders afgestemd. Wanneer er een specifieke behoefte is worden de ouders hier altijd bij betrokken.

Soms komt het voor dat ouders op eigen initiatief een onderzoek laten uitvoeren en verwachten dan van de school dat deze de adviezen van de uitkomsten van het onderzoek uitvoert. Dit kan tot discussie leiden, omdat de school niet altijd in staat is om de gewenste begeleiding op te pakken.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Er zijn goede afspraken over tussentijdse plaatsingen, dit omdat de ouders in de wijk nog wel eens van school willen veranderen. Verder kent men elkaar, maar wordt er nog niet zoveel samengewerkt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Deze samenwerking is nihil.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

De samenwerking binnen het eigen bestuur is goed en krijgt steeds beter vorm, via een DB en het IB-netwerk.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

De consulenten van het samenwerkingsverband worden gewaardeerd. Verder maakt de school naar behoefte, en soms op verzoek van de ouders, gebruik van faciliteiten van Plein 013. Van de topklas, het steunpunt hoogbegaafdheid en Intermezzo wordt gebruik gemaakt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

De samenwerking met Kinderstad is goed en wordt steeds beter. Dit schooljaar is op proef een PSZ gestart in het Bibit-gebouw.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

De contacten met S(B)O zijn functioneel en naar behoefte en verlopen dan prima.

Afsluitende opmerkingen:

Obs Bibit is een opleidingsschool van de PABO, dit betekent dat de school altijd studenten/stagiaires heeft. Aangegeven wordt dat dit het reflectief vermogen van het team vergroot en dat er vaak meer handen in de klas zijn.